

Nr. 745/C/2014

____.07.2014

**Noile Coduri. Noi probleme de drept invocate de parchete
(15 martie – 30 iunie 2014)**

În perioada 15 martie – 30 iunie 2014 pe adresa de e-mail noile_coduri@mpublic.ro au fost semnalate de procurori o serie de probleme privind interpretarea și aplicarea dispozițiilor noilor coduri în materie penală ce nu au format obiectul dezbaterilor anterioare, în legătură cu care nu au fost întocmite note de studiu și care nu au fost cuprinse în analiza întocmită pentru perioada 15 ianuarie – 15 martie 2014.

Sintetizăm mai jos problemele invocate și răspunsurile date acestora:

I. Renunțarea la urmărirea penală

1. Una dintre întrebările privind această procedură a fost aceea referitoare la semnificația juridică și limitele consultării suspectului sau inculpatului în legătură cu obligațiile impuse acestuia în cazul renunțării la urmărirea penală. Mai concret, s-a pus problema dacă se poate dispune renunțarea la urmărirea penală și obligarea suspectului sau inculpatului la repararea prejudiciului, dacă acesta nu este de acord cu îndeplinirea obligației.

În opinia noastră, acordarea beneficiului renunțării la urmărirea penală și stabilirea unor obligații pe care suspectul sau inculpatul nu poate ori nu vrea, încă de la adoptarea soluției, să și le asume, este discutabilă ca finalitate, riscul de a se ajunge la revocarea măsurii fiind mare.

2. S-a pus problema dacă renunțarea la urmărirea penală se poate dispune și în cazul în care nu există suspect în cauză.

MINISTERUL PUBLIC
PARCHETUL DE PE LÂNGĂ ÎNALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE
CONSILIERI AI PROCURORULUI GENERAL

Față de prevederile art. 318 alin. 2 din Codul de procedură penală, această soluție este posibilă.

Astfel, textul sus – menționat face referire la ipoteza specifică în care autorul este cunoscut, ceea ce îndreptățește concluzia în sensul că se poate, ca regulă generală, renunța la urmărirea penală și când autorul nu este identificat.

II. Asistența juridică

1. S-a pus întrebarea dacă pot beneficia de apărător toți subiecții procesuali și dacă există o contradicție sub acest aspect între dispozițiile art. 10 alin. 1 și cele ale art. 10 alin. 2 raportat la art. 31 din Codul de procedură penală. În concret, s-a pus problema dacă un martor poate să fie asistat de avocat.

Potrivit art. 31 din Codul de procedură penală, avocatul asistă părțile ori subiecții procesuali, **în condițiile legii.**

Respectivele condiții sunt stabilite de art. 10 alin. 1 din Codul de procedură penală, care delimitează sfera celor care pot beneficia de asistența avocatului: părțile și subiecții procesuali principali.

În plus, potrivit art. 10 alin. 6 din Codul de procedură penală, dreptul la apărare trebuie exercitat cu bună credință și potrivit scopului în care a fost prevăzut de lege.

În acest sens, trebuie avut în vedere că doar părțile și subiecții procesuali principali au în cauză interese proprii, ce trebuie apărate.

În ceea ce-i privește pe ceilalți subiecți procesuali – agentul procedural, expertul, interpretul, etc. - care participă la proces în virtutea obligațiilor de serviciu, și martorul - datorită obligației civice de a ajuta la aflarea adevărului, ei nu au și nici nu trebuie să aibă și să exprime interese personale în cauză.

2. S-a pus întrebarea dacă nerespectarea obligației prevăzute de art. 93 alin. 4 din Codul de procedură penală, de a asigura asistența juridică obligatorie persoanei vătămate, este sancționată cu nulitatea absolută.

Cazurile de nulitate absolută sunt limitativ prevăzute de art. 281 din Codul de procedură penală, lit. f) referindu-se la sancționarea cu nulitatea absolută în cazul încălcării dispozițiilor privind asistarea de către avocat a suspectului și **a celorlalte părți**, atunci când asistența este obligatorie.

Cum persoana vătămată nu are calitatea de parte, rezultă că nu ne aflăm în prezența unei cauze de nulitate absolută.

III. Acordul de recunoaștere a vinovăției

1. S-a pus problema dacă este necesară întocmirea unui act separat prin care procurorul ierarhic superior stabilește limitele acordului și ce fel de act este acesta.

2. S-a pus, de asemenea, problema dacă procurorul poate respinge cererea inculpatului de încheiere a unui acord de recunoaștere a vinovăției și în caz afirmativ, prin ce act se va face acest lucru și dacă respectivul act este supus vreunei căi de atac.

Ambele probleme au format obiectul unei note de studiu separate, publicate la data de 7 aprilie 2014 pe pagina de internet a Ministerului Public.

3. O altă problemă a fost legată de modul în care va proceda procurorul în situația în care, în același dosar, va dispune trimiterea în judecată a unor inculpați, va proceda la încheierea acordului de recunoaștere a vinovăției cu alți inculpați, iar referitor la aceștia din urmă va dispune și clasarea pentru anumite fapte. În concret, s-a pus întrebarea dacă soluția de clasare se va dispune prin rechizitoriu sau printr-o ordonanță anterioară încheierii acordului de recunoaștere a vinovăției.

În lipsa unor dispoziții exprese sub acest aspect, ambele variante sunt legale, însă, în opinia noastră, pentru un mai eficient management al dosarului este de preferat disjungerea cauzei față de inculpații cu care urmează să se încheie acordul de recunoaștere a vinovăției. Ulterior, pentru unele dintre faptele comise de aceștia se va încheia acordul, pentru celelalte fapte se va dispune, prin ordonanță, clasarea.

IV. Împăcarea

S-a pus problema dacă este posibilă stingerea procesului penal prin împăcarea intervenită câtă vreme urmărirea penală se efectuează doar cu privire la fapta, deci între făptuitor și persoana vătămată.

Art. 16 alin. 1 lit. g din Codul de procedură penală se referă la **împăcare**, nu la **împăcarea părților** sau **a participanților**, la fel și textele din partea specială a Codului penal.

Referitor la împăcare, sediul principal al materiei este art. 159 Cod penal. Alin. 1 al acestui articol arată că împăcarea poate interveni în cazul în care punerea în mișcare a acțiunii penale **s-a făcut** din oficiu, dacă legea penală o prevede în mod expres, ceea ce ar putea conduce la concluzia că pentru împăcare este nevoie să avem în cauză persoană vătămată sau parte civilă și inculpat.

Este, însă, în opinia noastră, vorba despre o eroare de redactare în ceea ce privește timpul verbului, legiuitorul intenționând, de fapt, să se refere la cazurile în care punerea în mișcare a acțiunii penale **se face** din oficiu.

Mai mult decât atât, art. 159 alin. 3 Cod penal se referă la procedura efectuării împăcării numai cu privire la **persoanele** – nu părțile sau participanții – între care a intervenit.

Față de cele de mai sus, se poate lua act de împăcare și fără a se dispune continuarea urmăririi penale față de o persoană.

În plus, este dificil de apreciat care ar fi persoana interesată să invoce o vătămare cauzată de o astfel de procedură.

V. Declinare sau clasarea cauzei

S-a pus problema dacă atunci când constată că într-o cauză nu sunt întrunite elementele constitutive ale unei infracțiuni de competența sa, ci ale unei infracțiuni mai puțin grave, de competența unui parchet ierarhic inferior, procurorul va dispune

MINISTERUL PUBLIC
PARCHETUL DE PE LÂNGĂ ÎNALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE
CONSILIERI AI PROCURORULUI GENERAL

clasare pentru infracțiunea de competența sa și va declina competența în vederea continuării cercetărilor pentru infracțiunea mai puțin gravă sau va dispune schimbarea încadrării juridice și declinarea competenței.

Concret, s-a pus această întrebare, de exemplu, în cazul violului asupra unui minor și raportului sexual cu un minor, ori omorului și vătămării corporale grave.

Problema nu este nouă, rezultată din intrarea în vigoare a noilor coduri, ea exista și a fost dezbătută și anterior.

În opinia noastră, este de preferat a se dispune schimbarea încadrării juridice, argumentele teoretice expuse în nota nr. 4478/V/3/2011 din 19.06.2013 a Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție – Secția de urmărire penală și criminalistică rămânând valabile, deși trimiterile la textele de lege nu mai corespund (Nota a fost comunicată parchetelor la data de 6 mai 2014).

VI. Art. 308 Cod penal

S-a pus problema dacă dispozițiile art. 308 Cod penal prevăd o infracțiune autonomă sau doar o cauză legală de reducere a pedepsei.

În realitate, art. 308 din Codul penal nu este o normă distinctă de incriminare și nu reglementează o cauză de reducere a pedepsei, ci variante atenuate, datorită calității subiectului activ, ale faptelor incriminate în articolele la care face trimitere.

Distincția este semnificativă din două motive:

- competența materială pentru variantele atenuate este aceeași ca pentru variantele tip;
- prin pedeapsa prevăzută de lege pentru o faptă comisă de una din persoanele la care se referă art. 308 alin. 1 din Codul penal se înțelege pedeapsă redusă conform alin. 2 al aceluiași text.

VII. Procedura camerei preliminare

1. Au existat instanțe care au interpretat dispozițiile art. 347 alin. 3 din Codul de procedură penală în sensul că o copie a contestației formulate de inculpat împotriva încheierii pronunțate în temeiul art. 346 alin. 1 din Codul de procedură penală se trimite parchetului, pentru a răspunde, în termen de 10 zile, motivelor invocate în cuprinsul acesteia.

S-a pus, în acest context, întrebarea dacă este vorba de parchetul de pe lângă instanța competentă să judece contestația sau despre cel care a efectuat ori supravegheat urmărirea penală.

Procedura în cameră preliminară se desfășoară fără participarea procurorului, judecătorul de cameră preliminară comunicând în scris cu parchetul.

Interpretarea unitară la nivelul Ministerului Public a fost în sensul că această corespondență se va purta cu procurorul care a întocmit rechizitoriul, iar nu cu procurorul de ședință.

Or, nu există nicio justificare pentru ca, referitor la calea de atac a contestației, judecata, de asemenea, fără participarea procurorului și potrivit aceluiași reguli, soluția să fie definitivă.

Ca urmare, în opinia noastră, și instanța competentă să judece contestația declarată potrivit art. 347 din Codul de procedură penală se va adresa, potrivit art. 347 alin. 3 cu referire la art. 344 alin. 4 din Codul de procedură penală, parchetului care a efectuat ori supravegheat urmărirea penală.

2. S-a pus întrebarea prin ce act se dispune de către procuror remedierea neregularităților actului de sesizare în condițiile art. 345 alin. 3 din Codul de procedură penală.

Având în vedere dispozițiile art. 286 alin. 1 din Codul de procedură penală și împrejurarea că legea nu indică o modalitate specifică de remediere, aceasta se va face, în opinia noastră, prin ordonanță.

MINISTERUL PUBLIC
PARCHETUL DE PE LÂNGĂ ÎNALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE
CONSILIERI AI PROCURORULUI GENERAL

Aceasta va cuprinde, pe lângă datele prevăzute de art. 286 alin. 2 din Codul de procedură penală și mențiuni de tipul: „*Având în vedere încheierea nr. ___ din data de ___ a ___ (este vorba de încheierea la care se referă art. 345 alin. 2 din Codul de procedură penală), în temeiul art. 345 alin. 3 din Codul de procedură penală am procedat la remedierea neregularităților actului de sesizare, punctul ___ al secțiunii ___ (urmează partea refăcută a rechizitoriului)*”.

În practica judiciară am observat însă că s-a apelat și la modalitatea refacerii efective a rechizitoriului, fiind trimis instanței actul de sesizare în forma remediată.

Consilier al procurorului general

Alexandra Mihaela Șinc